

دستور جلسه شماره (۱)

عنوان: بررسی شاخص‌های تعدیل سه‌ماهه سوم و چهارم سال ۱۴۰۰ موضوع بخشنامه شماره ۱۴۰۱/۱۹۰۰۹ به تاریخ ۱۴۰۱/۴/۲۲ سازمان برنامه و بودجه و پیشنهاد تسریع در ابلاغ شاخص‌های تعدیل سه‌ماهه اول ۱۴۰۱

مرجع طرح موضوع: شورای هماهنگی تشکلهای مهندسی، صنفی و حرفه‌ای کشور

تاریخ برگزاری جلسه: ۱۴۰۱/۰۵/۱۸

تعداد صفحات دستور جلسه: ۳ صفحه

شرح موضوع:

تعدیل در عرف پروژه‌های عمرانی که معمولاً قرارداد بر مبنای قیمت‌های فهرست بها مختص زمان قرارداد تنظیم می‌شود، به معنای متناسب کردن قیمت‌های زمان قرارداد در مدت اجرا با شرایط روز است. شاخص نیز عددی است که متوسط تغییرات قیمت هر دوره را نسبت به دوره پایه نشان می‌دهد و متناسب کردن قیمت‌های قرارداد در مدت اجرا با شرایط روز، با استفاده از شاخص تعدیل آحاد بها انجام می‌شود. این شاخص‌ها در دوره‌های سه‌ماهه توسط سازمان برنامه و بودجه کشور اعلام می‌گردند. قیمت‌های اعلام شده توسط این سازمان با استفاده از میانگین قیمت‌های مصالح، دستمزد نیروی انسانی، هزینه ابزار، ماشین آلات و حمل و نقل در آن دوره تعیین می‌شود.

مقوله ابلاغ شاخص‌های تعدیل یکی از مهمترین مسایل در حوزه پیمانکاری صنعت احداث کشور است و در طول انجام قراردادها، پیمانکاران همواره توجه خاصی به این موضوع دارند و عملکردشان در طول سال به شدت تحت تاثیر اعلام این شاخص‌ها قرار می‌گیرد.

شاخص‌های تعدیل سه‌ماهه سوم و چهارم سال ۱۴۰۰ طی ابلاغیه شماره ۱۴۰۱/۱۹۰۰۹ به تاریخ ۱۴۰۱/۴/۲۲ ابلاغ گردید. با ابلاغ این شاخص‌ها، عمده اعتراض شرکت‌های پیمانکاری معطوف به پایین بودن درصد شاخص‌های ابلاغی و عدم تطابق آن با شرایط اقتصادی و افزایش قیمت‌های حادث‌شده در شش‌ماهه دوم سال گذشته بوده است که مهم ترین مشکلات و ایرادات آنان در ارتباط با این بخشنامه به شرح ذیل اعلام شده است:

۱- عملاً تجربه ادوار گذشته نشان داده است که هیچ وقت شاخص‌های تعدیل متناسب با میزان تورم واقعی کشور نبوده است و کمتر از مقدار واقعی است که موجب زیان و ضعف مالی پیمانکاران می‌گردد.

۲- شاخص کل کالاها و خدمات مصرفی خانوار کشور منتشر شده توسط مرکز آمار در سه‌ماهه‌های سوم و چهارم سال ۱۴۰۰ به ترتیب ۱۰ و ۱۷ درصد نسبت به سه‌ماهه دوم سال، رشد نشان می‌دهد که در مقایسه با شاخص کلی رشته‌های مختلف سه‌ماهه سوم و چهارم اختلاف معنی‌داری دارد که قابل تامل است. برای نمونه در رشته ابنیه، رشد این شاخص برای سه‌ماهه سوم و چهارم به ترتیب ۰٫۲- و ۰٫۸- درصد، رشته راه و باند ۰٫۴ و ۳٫۱، آبیاری و زهکشی ۰٫۷ و ۳٫۳ و سدسازی ۰٫۴ و ۳٫۶ درصد اعلام شده است.

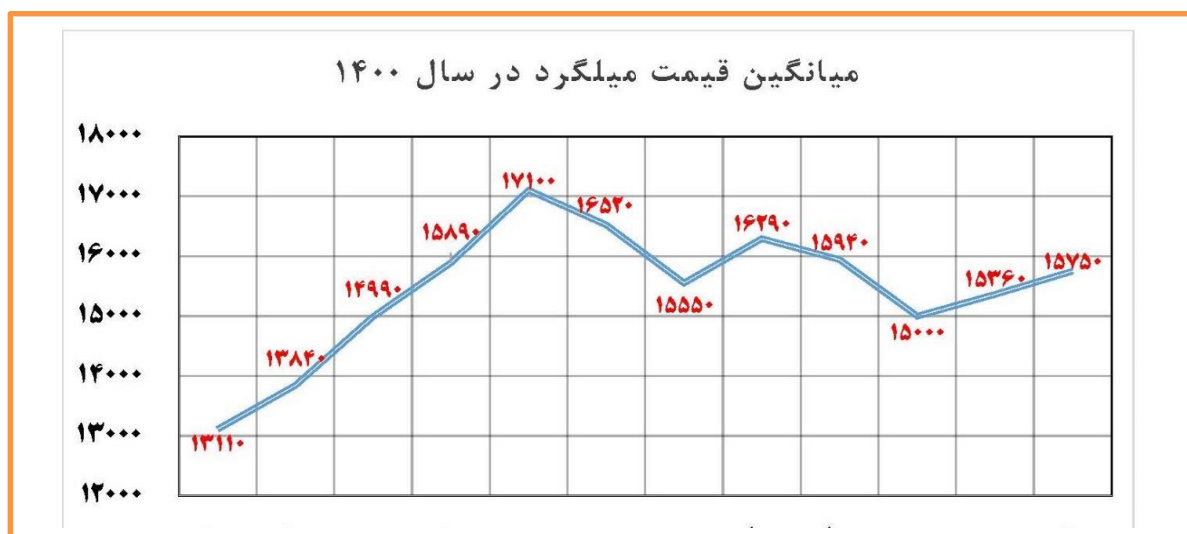
۳- بر اساس شاخص کل بهای کالا و خدمات مصرفی که سالانه توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محاسبه می‌شود، رشد شاخص مذکور در سال ۱۳۹۹ نسبت به ۱۳۹۸ حدود ۴۷ درصد و سال ۱۴۰۰ به سال ۱۳۹۹ حدود ۴۶ درصد (تقریباً مشابه سال پیش از آن) است. لیکن نرخ رشد شاخص‌های تعدیل اعلامی سال ۱۴۰۰ به سال ۱۳۹۹ کمتر از نصف رشد سال ۱۳۹۹ بوده که به نظر می‌رسد با نرخ تورم در آن سال همخوانی ندارد.

۴- بر اساس اطلاعات اخذ شده از دستمزدهای پرداختی در نیمه دوم سال ۱۴۰۰، به دلیل افزایش قیمت‌ها، نرخ عوامل ارسالی از سوی تشکلهای سازمان برنامه رشد دستمزد نیروی انسانی را حدود ۸ درصد اعلام نشان داده است که در مقایسه با شاخص‌های اعلامی برای نمونه فصول اول، دوم و بیست و نهم فهرست‌بهای ابنیه که ضرایب تعدیل برای سه‌ماه سوم و چهارم به ترتیب (۰٫۰۴ و ۰٫۱۹)، (۱٫۰۱ و ۲٫۲۴) و (۰٫۲۲ و ۰٫۷۳) درصد و برای فهرس بهای راه و باند برای همان فصول به ترتیب (۰٫۵ و ۲٫۱)، (۰٫۶ و ۲٫۴) و (۰٫۲ و ۰٫۷) درصد و برای فهرست بهای آبیاری و زهکشی برای همان

فصول به ترتیب (۰,۴ و ۱,۹)، (۰,۲ و ۱) و (۰,۲ و ۰,۷) درصد اعلام شده است که نشان می‌دهد سازمان برنامه در شش ماه دوم سال قائل به افزایش در نرخ عوامل ازجمله دستمزدها نبوده است یا رشد را بسیار ناچیز محسوب نموده که به نظر می‌رسد با توجه به شرایط واقعی بسیار سخت‌گیرانه لحاظ شده است.

۵- در خصوص رشد نرخ میلگرد شایان ذکر است براساس بررسی میانگین قیمت میلگرد در سال ۱۴۰۰ (نمودار زیر) مشخص است که در شش ماهه دوم سال نرخ رشد میلگرد از سه ماهه اول بالاتر بوده است. همچنین در سه ماهه سوم بویژه ماه‌های آبان و آذر حتی این افزایش بیشتر از تیرماه در سه ماهه دوم سال بوده ولی شاخص تعدیل فصول مربوطه در فهرس بها در مورد هر دو سه ماهه سوم و چهارم منفی است. مستحضرید که درصد شاخص فصول کارهای فولادی با میلگرد در فهرس بها پایه ابنیه، راه باند، سد سازی و آبیاری و زهکشی برای سه ماهه اول، دوم، سوم و چهارم به ترتیب برابر حدود ۱۰,۵، ۱۶,۳، ۳- و ۲- درصد می‌باشد که باتوجه به توضیحات فوق مشخص است همخوانی بین رشد شاخص‌ها در سه ماهه‌های سوم و چهارم با قیمت واقعی میلگرد رعایت نشده و درصد شاخص اعلامی در این سه ماهه‌ها با ابهام روبرو است.

۶- در خصوص رشد نرخ سیمان اساساً خرید سیمان از طریق بورس انجام می‌پذیرد اما در برخی از فصول سال به‌ویژه در نیمه دوم سال امکان خرید سیمان از طریق بورس با نرخ پایه بورس امکان‌پذیر نبوده و پیمانکاران ناچار شده‌اند سیمان را با نرخ‌های بالاتری خریداری و برای عدم توقف پروژه مصرف کنند. در صورتیکه علیرغم اشراف سازمان برنامه و دستگاه‌های اجرایی نسبت به این موضوع در شاخص‌های تعدیل نرخ پایه ملاک بوده است که به نظر می‌رسد با عملکرد مثبت پیمانکاران در خصوص فعال نگه‌داشتن کارگاه‌ها و پرداخت‌هایی که داشتند مغایرت دارد و انتظار می‌رفت این مساله در اعلام شاخص‌ها مدنظر قرار گیرد.

۷- در خصوص فهرست‌بهای پایه سال ۱۴۰۱ که مبنای آن سه‌ماهه چهارم سال ۱۴۰۰ است رشدهای لحاظ شده در فهرست‌بها همخوانی با رشد شاخص‌های تعدیل مشابه ندارد. برای نمونه در فهرست‌بهای ابنیه رشد شاخص فهرست‌بهای سال ۱۴۰۰ به ۱۳۹۹ برابر ۴۱,۶ درصد است ولی با توجه به شاخص‌های تعدیل اعلام شده، رشد مربوطه برابر ۳۲,۱۹ درصد است.

۸- میانگین رشد نرخ دلار آمریکا و حتی سکه منتشره توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در سه‌ماهه سوم و چهارم به ترتیب ۸ و ۴ درصد رشد داشته است که با شاخص‌های کلی رشته‌ای اعلام شده برای رشته‌های مختلف به‌ویژه ابنیه که ۰,۲- و ۰,۸-، راه و باند ۰,۴ و ۳,۱، آبیاری و

زهکشی ۰,۷ و ۳,۳ و سدسازی ۰,۴ و ۳,۶ درصد اعلام شده به‌ویژه در مورد سه‌ماهه سوم و برای فهرست‌بهای ابنیه در مورد هردو سه‌ماهه، در مغایرت است. اصولاً بر اساس سوابق موجود تغییر قیمت این عوامل تاثیر مستقیم در نرخ عوامل به‌ویژه کالا و خدمات دارد.

۹- نرخ رشد کرایه ماشین‌آلات با توجه به نرخ‌های موجود و پرداخت‌های انجام‌شده حداقل نصف میزان واقعی در محاسبات تعدیل لحاظ شده است.

۱۰- با توجه به افزایش ۵۷ درصدی دستمزد و افزایش قیمت کالاهای اساسی در سال جدید، نگرانی شرکت‌های شاغل در اجرای طرح‌های عمرانی کشور آن است که، اگر عملکرد انجام‌شده در خصوص اعلام شاخص‌های سه‌ماهه سوم و چهارم سال ۱۴۰۰، برای اعلام شاخص‌های سال ۱۴۰۱ نیز مبنا باشد، عملاً ممکن است بخش عمده‌ای از پروژه‌ها با توقف و کندی در کار روبرو گردند که می‌بایستی توسط مسئولین رفع نگرانی صورت گیرد.

۱۱- شاخص‌های تعدیل هر دوره به جای آنکه در پایان هر سه ماهه اعلام شود، برای دو دوره و در پایان دور سوم اعلام می‌شود، به عبارت دیگر به طور متوسط ۶ ماه دیرتر و حداقل ۲ ماه هم پرداخت آن به طول می‌انجامد که به ویژه در سال‌های اخیر و با میزان تورم غیر متعارف در عمل ضرر وارده به پیمانکاران بیشتر می‌شود.

۱۲- عدم اعلام شاخص‌هایی که انطباق درستی با شرایط کاری و اقتصادی و تورمی کشور داشته باشد بی‌شک تطویل پروژه‌ها را در پی خواهد داشت که این مسأله می‌تواند باعث گردد عملاً دولت بزرگ‌ترین متضرر این رویه باشد و بعضاً ناچار باشد با پرداخت هزینه‌های بیشتری در آینده، کارها را به سرانجام برساند یا با پروژه‌های ناتمام بیشتری روبرو گردد.

لازم به ذکر است شروع پروژه‌های ضرور و غیر ضرور، حجم بالای کار در دست اقدام، عدم تناسب و کمی بودجه‌های تخصیص یافته سالیانه از طرف دولت سبب شده است که مدت اجرای پروژه افزایش یابد و با تورم افسار گسیخته موجود در کشور، مبلغ تعدیل در هر کارکرد چند برابر صورت کارکرد دوره نظیر پیمانکار شود.

۱۳- زمانی که بهای قیر، سیمان، میلگرد و سایر عوامل در طی ۳ سال گذشته، چند برابر قیمت پیمان‌های اولیه می‌شود، ادامه کار نیاز به محاسبه و اعلام تعدیل در زمان‌های کوتاه‌تری دارد که با گذشت بیش از ۴۹ روز شاخص‌های علی‌الحسابی برای سه ماهه اول سال ۱۴۰۱ اعلام نشده است.

۱۴- این مسأله می‌تواند ادامه حیات و فعالیت‌های شرکت‌های پیمانکاری کشور را به شدت تهدید نماید. لازم به ذکر است پیمانکاران به دلیل لزوم پرداخت دستمزدها، خرید مصالح، لوازم یدکی، سوخت، روغن آلات، هزینه غذای کارگران و... که به صورت نقدی انجام می‌شود، کلیه هزینه اجرای پروژه را با قرض از بانک و بازار آزاد همزمان با اجرای کار می‌پردازند.

با عنایت به مطالب فوق، شورای هماهنگی تشکلهای مهندسی، صنفی و حرفه‌ای کشور از دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی درخواست نموده است موضوع با رعایت مواد ۲ و ۳ قانون بهبود محیط کسب و کار مورد بررسی دقیق‌تر قرار گیرد.